

A NOVA TERRA

BOLETIN DECENAL

Idearium da Irmandade da Fala en Galicia e nas colonias galegas d'América e Portugal

PREZOS DE SUSCRIZÓN

Na Cruña, ó mes, 40 cts.

Coste d'un número 10 »

Fora, trimestre, 1'50 pts.

América, Id. 2 »

Pagos adelantados

Redacción e Administración: PASEIO MÉNDEZ NÚÑEZ (Irmandade da Fala)

Número 65

A CRUÑA 30 DE AGOSTO DE 1918

UN ACTO GALLEGUISTA

PORTEIRO GAREA, EN VILLALBA

Patriotas e separatistas

OUTRA vez, deixou ouvir tan culto cate-drático a súa palabra elocuente e cristaiña na formosa vila da Alba.

Alí onde resoara un día a voz de D. Leonardo Rodríguez e de Rodríguez Viguri, para combatir a obra dos irmandiños enxebres, por orden de González Besugo, Porteiro falou como pensador novecentista, con unha grandeza que non souberon ter en ningures os políticos que se chaman gallegos.

Porteiro, inda que rápidamente, fai a diseción dos partidos do turno, aludindo ó que D. Leonardo Rodríguez dixera o ano pasado na mesma vila.

D'aqueles partidos dice que casi non vale a pena de falar porque son baixas da guerra europea. Lembrando o juramento dos deputados do bloque, de que falara o mesmo D. Leonardo en Chantada, manifesta: Nos vos importe que se juramenten; así facían os de Xoan Quinto e a Loba: iso e dar jeito de traidores de melodrama a uns cantos burgueses miñaxoyas. Se nos vellos partidos hai oculta algunha persoa de valer, esa persoa xurdira e lle dara seu rendimento á Patria, saltando por riba de jerarquias clásicas de Bugallales e compañía. Antes se chegaría a un acordo entre todos os matices da opinión que desexa unha España viva, e a unha ditadura renovadora, que á restauración dos desditosos partidos do turno.

CADRO BRANCO

Os alcaldes de Valencia e Cataluña acordaron suvenecionar os mestres das escolas onde se ensine o idioma daqueles países.

Nós mandámoslles nosa, embora aqueles alcaldes que demostran ser valenciás e catalás ante todo.

Para regentar un Concello aldeán, serve calquer cativo escrivente hoxe. «Todo vos é unha rutina—dicen os caciques—, cópiase o do ano pasado.»

Mais se en troque de estar reducida súa misión a catro operacións, o municipalismo invadirá todo, intervindo no comercio, na industria, etc., o coprador tería que ser trocado por técnicos. O mesmo socede c'o Estado: os políticos de «copia» teñen que fracasar, e de feito veñen fracasando. Ben o vedes. Porque a marcha da política económica do mundo impón o intervencionismo, que leva aparelhada a atención dos cidadáns afeutados pol-a intervención, que somos todos. Os valores fofos, sen capacidade, emporiso, agora se afundirán.

Os efectos dos partidos do turno vémoslos no orden internacional. Esnaquizaron os sentimentos patrios de tal jeito que desde a guerra da Independenza tivemos que ir ás batallas como a negocios alleos. Mentres Rizal cantaba con orgullo na capela á «pérola do mar de Oriente», pol-a que daba a vida, na España facíanse trampas pra libarren do servicio militar.

A desorientación da España no orden internacional e un crime, como o de deixar nos sen escolas e sen camiños.

Por ela os españoles se afillaron a ideaes estranos, facéndose antes que nada germanófilos ou francófilos.

Os galleguistas, así como no orden interior somos gallegos primeiramente, por riba de todo, no internacional somos españoles: e se o interés ou o honor español eisixen nos pôr en frente de calquer bando en loita, ninguén desertará nin duvidará un instante. Non ten o Goberno nosa confianza pra resolver moitos problemas de orden interior, pois a maoría dos seus membros pertencen ó vello caciquismo; mais no orden internacional, como non é un Goberno de partido, temos seguridade de que non busca conflitos nin solucións partidistas.

Agora díciaredes quenens son os separatistas:

o son os que antes que nada están c'os aliados ou os imperios centraes. Os galleguistas non somos ricos; mais nengún ouro paga nosa pruma nin noso verbe ó servicio de embaixadas.

E ridículo pretender que un Goberno en negociacións afirme de antemán que «pase o que pase» non chegará ó «casus belli». Iso sería como decir: «Non son ninguén no orden internacional, non teño ó meu cárego a defensa de nengún dereito.»

Tambén falar de antemán que si se chega á ruptura con unha razón iráse á guerra civil, é confesar que os elementos dispostos a acendela están ó servicio d'unha potencia estranxeira.

Os galleguistas, de chegarse a iso, pediríamos que o Goberno se comprometera a tallar os atropellos caciquís de maneira rápida, para que se non repitira o caso vergoñoso do 98, de que mentres os fillos morrían heroicamente en Cuba e Filipinas, ós pais lles embargaban os bens e lles subían o consumo. É perciso que os Estados en guerra teñan unha satisfacción interior, unha irmandade franciscana no sufrimento. Pediríamos tambén a reforma d'as leis militares, para que amos e patrós non sostituisen en firme os destinos que deixasen os individuos mobilizados. Pois d'estes casos déronse moitos na mobilización do derradeiro Agosto. Tambén habería que axudar ás familias d'os soldados.

Logo o señor Porteiro, fala da necesidade d'unha legislación obreira, urgente. O señor García Prieto—dice—en Gobernación parece que con servir ó abade de Cabaleiros ja cumpliu súa misión n-este momento histórico. Trata d'as reformas obreiras de todo

CADRO MOURO

Os alcaldes de Galicia, sendo o gallego o nó dunha futura fraternidade ibérica non queren que se adeprenda outro idioma aquí que o idioma no que os caciques do centralismo «ordenan e mandan.»

Tampouco queren o gallego certos jornaes que se chaman galleguistas.

o mundo antes da guerra e na hora da guerra.

Inda fala da paz, d'as solucións autonomistas que traxerá e da redención d'as nacionalidades escravas.

E fina sua meistrá conferencia, desexando a liberación de Bélxica e o ben de Portugal, que non pode sernos indiferente si cobizamos unha futura grande Confederación ibérica.

Porteiro, este home aceso, este mozo rijo, cheo de cultura, fervenza de inquietudes e de ideaes europeos, que contrasta c'os «pisa papés» fidalgos da friaxe ós que serven de escudeiros sanchos egoístas e pobres de espírito, foi moito loubado.

*****

POSTAL DE BETANZOS

Frescura de vrán

PITA Espelósín, galeguista de fondo y forma—verbas por il.ceibadas n'a Irmandade de Betanzos—dixo, no seu discurso centralizador lido n'os Xogos Froraeas d'aquíl pobo:

«Galicia no necesita ser redimida porque nunca fué esclavizada: sólo tuvo por carcelero el amor al terruño. La unidad de España es el ideal de Galicia.»

¿Qué non percisa ser redimida? ¿Qu'a unidade d'España é o ideal de Galicia?

Amodo, señor Pita, xogue c'o que ll'apeteza, pro nunca se ll'ocorra faguelo poñendo por enredo o sentimento d'un fato de rapaces, que nada teñen qu'ollar n'as súas ambicións.

UN BÓ IRMÁN.

*****

A CUSTIÓN DO MAÍNZO

Non teñen razón os caciques

NÓS non temos por qué defender nin a Cambó, nin a Ventosa nin ós catalás.

Simpatizamos con as aspiracións de Cataluña, porque ela simpatiza con as nosas.

Simpatizamos mesmamente con as de Euskadi.

Mas canto perjudicial para nós fagan os políticos catalás, combatiémolo rixamente.

Pensamos, na verdade, que agora con'in. justicia se ven aproveitando polos caciques a custión do maíngo para sinalalos como treidores ós ollos dos labregos gallegos.

E non; a cada un o seu. A culpa de que á Galicia non viñese o maíngo, a tiveron nosos gobernadores incapaces, os nosos comerciantes pouco comerciantes e os nosos deputados.

Fai ja muito tempo dixera Cambó a cantos gallegos faláron con il:

—Galicia non terá maíngo, se non fan aló unha entidade económica disposta a pedilo.

Isa entidade, se ten feito no Euskadi, también noutras terras. Na nosa, non.

Agardamos, como sempre, que se nos dese derriba.

E por iso ten maíngo Euskadi; por iso o non temos nós.

¿Culpa dos catalás? Non; dos gallegos, só dos gallegos.

Os negociantes no maíngo fréganse as máns reloucando de gozo. E mas fan ben.

Sobre isto muito temos que falar.

Mas polo de hoje, abonda. ¡E pensar que nin o jornal idóneo do catalanismo soubo dicir isto!

¡Cando para un Gobernador e caso de aurora boreal...

*****

NOSOS IRMÁNS DE BUENOS AIRES

DISPÓNDOSE A LOITAR POL-A TERRA

NÓ *Heraldo Gallego*, de Buenos Aires, limos o artigo seguinte, digno de se reproducir:

«Afirmamos con perfecto conocimiento de causa que a personalidade da raza conquiere a cotio maior releve. Hoxe é perciso dicire que se aló na Galicia desperta claro e viril o rexurdir das nosas antigas enerxías, se o virus dos Irmandiños percorre novamente as venas do corpo gallego, acó na América, terra de promisión e de otimismo, segunda patria da Galicia emigrada, o tombo resoante dos que alá loitan, caeu nos nosos corazóns como himno sagro, como aberto interrogante na serena craridade do noso porvir.

A unidade dos gallegos da América faise cada día mais perfecta. Ten sido seu primeiro lóstrego aquele patriótico mitin feito polos regionalistas onde o sentimento gerál borbullou entusiasta. Foi agora, no día de Galicia, na festa do Santiago Apóstol, onde a alma da raza voltou a demostrar seus latexos de galleguismo puro.

*****

Galicia quere que os encaixes chamados de Camariñas podan ser exportados para á América, o mesmo que a cebola.

Galicia quere que veña canto maíngo se percisa para as necesidades dos labregos.

Galicia quere ferrocarrís, camiños, escolas, liberdade...

Mas quere aínda, polo derradeiro, autonomía.

*****

Moito se ten que loitar aínda. Mas por riba dos vellos intereses que na nosa bela terra forman desditosamente legión, por riba dos seus feudos e dos seus apreixados, está a vontade dunha raza aleccionada, están os peitos dos bós gallegos qua loitarán até trunfar nos seus desexos de redención.

E nesta loita rija os gallegos da América temos que encher o noso posto de honor. Para conseguilo, haberemos de començar pola absoluta e inquebrantable juntanza que já empeza a facerse.»

Logo no mesmo boletín americano faise unha querendosa reseña da festa teatral na que tivo parte a grande artista gallega Angeles Ottein, que cantou, «Melanconía», de Lens Vieira e «O caer da tarde», de Adalid, con singela e notabre maestría.

A señorita Ottein na súa visita á «Artística Gallega» foi saudada con este soneto de Antonio Zapata García:

SAUDO

N'este niño—lonxano d'as campías qu'alum'o garimoso Sol galego,— saúdant'esta noite, en santo achego, os irmáns qu'emigramos n'outros días...

As nosas fraternas simpatías non teñen respradores de lostrego, mais fluxen transparentes com'un rego de seréas espranzas e alegrías...

E-o brindar por teus trunfos n'esta loa, pedímosche que poñas n'a coroa qu'empezas a tecer c'os homenajes

qu'o mundo vai rindíndoll'a teu trino, este nome de páxaro divino: «¡Filomena d'os célticos boscajes!»...

También en Montevideo fíxose o «Día de Galicia» con fondo entusiasmo.

*****

OS GALLEGOS DO PORTO

UN fato de compatriotas nosos que viven no Porto (Portugal) cheios de entusiasmo e amor á Terra, nos escribiron, facéndose suscritores deste boletín e pidindo o reglamento das «Irmandades», para organizar eles unha naquela cidade do Norte da República viciña.

«Neste curruncho da grande Galicia perdida—dicen eles—queremos traballar arreo también nosoutros polo progreso e a redención da Patria.»

Asín van despertando concencias para a loita, non samente no noso mesmo chán, senón en Portugal e nas Américas.

DE ROSALIA CASTRO

A JUSTICIA POL-A MAN

Aqués que tén fama d'honrados na vila
Roubáronme tanta brancura que eu tiña,
Botáronme estrume nas galas d'un día,
A roupa de cote puñéronna en tiras.
Nin pedra deixaron en ond'eu vivira;
Sen lar, sen abrigo, moréi nas curtiñas,
O raso c'as lebres dormín nas campías;
Meus fillos... ¡meus anxos!... que tanto eu querí,
Morron, morron, e a fame que tiñan!
Quedei deshonrada, mucháronme a vida,
Fixéronm' un leito de toxos e silvas;
E en tanto os raposos de sangue maldita,
Tranquilos n-un leito de rosas dormían.

—*Salvádeme, ¡ou, xu ces!*, berréi... ¡Tolería!
De mín se motaron, vendeum'a xusticia.
—*¡Bon Deus, axudáime!*, berréi, berréi inda...
Tan alto qu' estaba, bon Deus non m'ouvira.
Estonces cal loba doente ou ferida,
D'un brinco con r'bia pilléi a focuíña,
Rondéi paseniño... ¡Ni-as herbas sentían!
E a lúa escondíase, e a fera dormía
C'os seus compañeiros n-a cama mullida.
Miréinos con calma, e as mans extendidas,
D'un golpe, ¡d'un soyol, deixéinos sen vida;
E ó lado, contenta, sentéime das vítimas,
Tranquila, esperando pol-a alba do día.
E estonces..., estonces cumpríuse a xusticia,
Eu, n-éles, e as leises, n-a man qu'os ferira.

BERROS DE LOITA

A miña afirmazón de fé nazonalista

EU son máis enxebre que os toxos: nacín
com' eles na serra.

Porque eu nacín n'unha aldeíña pequena,
aló, na entrana de Galicia

Recordo aínda, que se chama A Pena e
apósase com'un fato de pombas brancas
no val de Neira de Rey, o máis fermoso da
terra.

Quizabes, por un forte atavismo, ou por
qu' aínda levo na miña alma a súa visión
ruda e doce, unha visión que ten un raro
prestixio na lonxanía, eu son un apaixonado
e violento namorado de Galicia.

A miña alma melancónica e viril, sinte
unhas veces a tristura da morriña e outras
a eisaltazón das miñas rebeldías e furias
salvaxes.

¡Tristura de estare desterrado n'ista cibdá
maldita e chulesca!

E sinto a vosa eisaltazón, irmáns lonxa-
nos, cheos de vountade e de fe no porvir
grorioso.

Cada vez qu' até mín chega un berro
voso, irmáns, eu sinto rebelarse no meu
peito, o chacal que encerra o meu torax.

Porqu' eu son un home ardente e violento
como un gran lume votivo.

Direivos que só iste forte rexurdimento
galaico, dino de púxiles griegos, m'apaixoa
n'iste mundo.

Son un rapaz prematuramente vello.

Estou como Fausto, tan cansado da vida!..

Os libros, os cadros ou os mármores; a

diviña harmonía, faimé sentir a emozón,
mais nunca chego a eisaltarme...

Sô vos, irmáns, cos vosos berros, poñe-
des en mín o deseio de ser forte, de berrar
tamen, o deseio de predicar, de converter,
de sere apóstol ou Cristo.

Dígovos, que cando chega ós meus ouvi-
dos o voso himno trunfal, o voso coro trun-
fal, a vos de vosoutros irmáns, que xa so-
des multitude, eu choro, eu non sei que
sinto...

Unha nova xuventude, unha forza, unha
ardentía, algo estrano, que non sentín ende-
xamáis.

E quixera acompañarvos pol-os camiños,
descalzo, pra predicar nos povos mortos de
Galicia irredenta, onde os homes son esca-
vos ou durmen.

Probes escravos capados como cabritos!
Irmáns!.. O meu espírito vai con vosou-
tros. Tédeme como o máis apaixonado e ar-
dente irmán.

E dende a cibdá maldita e chulesca, onde
estou desterrado pol-a vida, pol-a realidade,
ergo iste berro de loita, afiado e frente
como un aturuxo, pra que chegue até vos:
Terra a posa!

E. CORREA CALDERÓN.

Madrid.

BREVIAARIO

A visita do rei mouro

*MULEY Haffid, veu a Galicia. Sería
moito interesante conecer a súa im-
presión íntima, producida polas sensacións
do noso ambiente no seu espírito, respecto á
nosa terra. A raza árabe, ó longo da histo-
ria, non tivo apenas contactos connosco.
Galicia mantívose pura da influencia afri-
cana.*

*Muley Haffid ca súa retina afeita ás
fúscas labaradas do sol nos imensos deser-
tos areosos, onde o verde, polo escaso, e
unha cousa de milagre; acostumado á vi-
sión da palmeira e das chumbeiras hirtas,
orela dos camiños poirentos que se perden
nos ermos pedregosos, onde rolan os seixos
brancos, lambidos, lucidios, baixo os pes
magros e pretos dos mouros fortes, lixeiros,
nados ó cobizo dun céu sempre azul que
contrasta cas searas de ouro e os milleirues
secos, ante o noso chan verdoso, verde, ver-
decete, sombriso, cheio de regos cantareí-
ros, cheio de freseura, cheio de vales vizo-
sos e de cumes, esgazadoras da névoa que
envolve os piñeiras, ora tivo que sentir o
margullamento da súa alma, nunha para
él desconecida expresión de vida...*

*Muley Haffid viaja á «europea». Ja sabe
do timo do reló, da alegría dos cabarets que
Mahomá non presintiu no «Korán». Sabe
tambén da cutrería das nosas leis para
cô home na cuestión de mulleres. E conece*

aínda a saudade fonda que acompaña sem-
pre ós reis destronados.

*¿Que pensaría de nós, á sombra das ver-
dinegras copas arpadas dos pinos da meiga
illa da Toja que parecen emerxir das doces
augas tranquilas dun mar de ensoño bento
por Alá, logo de pôr na terra viciña os
augustos dedos da súa man dereita, se non
minte a lenda?*

*Muley Haffid na Toja, ¿chegaría a pen-
sar que as magoas e doenzas non respetan
nin reis nin servos? Aló, ora non se deca-
taría, nalgunha hora de silencio, sobre
todo cando o sino da ermida, ó longe, lle
lembraba cas súas badaladas do Anxelus, a
voz perdida do Muezzin, que a pel de san-
gue azul, africana ou europea, sofre dos
mesmos males que o sangue roxo de todas
as terras?*

*Muley Haffid, isto é de certo, pasou pola
verde terra gallega deixando un rasto de
ouro oriental que leva o visto bô da Fran-
cia. E nós queremos rexistrar singelamen-
te feito tan exótico nunhas páxinas enxe-
bres...*

A. VILLAR PONTE.

NOVAS DA CAUSA

O día 22 de Setembro faceráse un mitin
monstruo de xeito galleguista en Narón
(Ferrol).

Para éle estan invitados repersentantes
das «Irmandades».

Sendo Jaime Quintanilla dos organizado-
res, non hai medo de que alí coa folla de
parra do regionalismo actúen caciques en-
mascarados.

* *

A cruzada galleguista, obra das «Irman-
dades», que na primeira decena do Outono
se fará polas principás vilas e cidades da
Terra, véñse organizando con entusiasmo.

Se daran conferencias de xeito económico
e literario, e mitis, na Cruña, Betanzos, Fe-
rrol, Lugo, Monforte, Ourense, Pontevedra,
Vigo, Redondela, Ribadavia, Vilagarcía,
Padrón e Santiago.

Na lista de propagandistas que se ven fa-
cendo, figuran Porteiro, Pena Novo, Quin-
tanilla, Losada Diéguez, Villar Ponte, Ba-
net, Risco, Noguerol, Culebras, Vázquez
Enríquez, Balboa, Veiga, Fariña, Hermida,
Paratcha, e os artistas honra da raza Caba-
nillas e Castelao.

* *

Axiña faceráse también unha gran festa
teatral portugués-gallega na Cruña.

* *

Son moitas as donas que veñen pondo
seus nomes con entusiasmo nas listas da
seición feminina da «Irmandade» cruñesa.

UN FERMOZO CONTO DE EÇA DE QUEIROZ

Ofercemos hoxe cumprindo o que tiñamos falado, un conto do grande e inmortal escritor do Norte de Portugal, Eça de Queiroz. O conto fica en portugués. Somentemente poñemos a ortografía galega. Só unhas catro ou cinco palabras do noso idioma substituíron palabras da lingua irmá. Para que se veja se serve ou non o galego para facer prosa tan ch-ia de matices e finezas como a castelá.

Pensade por un instante que Valle Inclán, verbigracia, tivese escrito as súas fermosas «Sonatas» en galego, e dicídenos se o noso idioma non estaría ja imposto. Pensade tamén, se non é cousa de doerse de que, por seguir vivindo de costas ós nosos valores propios, poidera chegar a morte da literatura enxebre. E pensade pol o derradeiro, se non se lle ofrece amplo campo ós nosos escritores de xenio, non somente na Galicia, senon en Portugal e en todas as terras de fala portuguesa. ¿E cursi, e ridículo empregar o mesmo idioma no que universalizou seu arte Eça de Queiroz? Agora léde o conto fermosísimo:

A A I A

Era unha vez un rei, mozo e valente, señor de un reino abundante en cidades e searas, que partira a batallar por terras distantes, deixando solitaria e triste a súa raíña e un filliño, que aínda vivía no seu berce, dentro das súas faixas.

A lúa cheia que o vira marchar, levado no seu soño de conquista e de fama, comenzaba a minguar—cando un dos seus cavaleiros apareceu, con as armas rotas, negro de sangue seco e do pó dos camiños, traguendo a amarga-nova de unha batalla perdida e da morte do rei, traspasado por sete lanzas entre a flor da súa nobreza, á beira de un grande río.

A raíña chorou magnificamente o rei. Chorou aínda desoladamente o esposo, que era formoso e alegre. Mais, sobre todo, chorou ansiosamente o pai que así deixava o filliño desamparado, no meio de tantos inimigos da súa fráxil vida e do reino que sería seu, sen un brazo que o defendese, forte pola forza e forte polo amor.

Deses inimigos o mais temeroso era seu tío, irmán bastardo do rei, home depravado e bravío, consumido de cobizas grosseiras, desexando só a raleza por causa dos seus tesouros, e que había anos vivía nun castelo sobre os montes, con unha horda de rebeldes, á maneira de un lobo que, de atalaia no seu fojo, espera a presa. ¡Aí! a presa agora era aquela crianciña, rei de mama, señor de tantas provincias, e que dormía no seu berce con seu guiso de ouro fechado na man!

Ao lado d'ele, outro meniño dormía noutro berce. Mas éste era un escravosiño, fillo da bela e robusta escrava que amamentaba o príncipe. Ambos tiñan nascido na mesma noite de vrán. O mesmo seio os criava. Cando a raíña, antes de adormecer, viña beijar o príncipesiño, que tiña o cabelo louro e fino, beijaba tamén por amor d'ele o escravosiño, que tiña o cabelo negro e crespo. Os ollos de ambos relucían como pedras preciosas. Somentemente, o berce de un era magnífico e de marfil entre brocados—e o berce do outro pobre é de verga. A leal escrava, poriso, a ambos cercaba de cariño igual, porque se un era o seu fillo—o outro sería o seu rei.

Nascida naquela casa rial, ela tiña a paixón, a relixión dos seus señores. Nengún pranto correra mais sentidamente do que o seu polo rei morto á beira do grande río. Pertencia, poriso, a unha raza que acredita que a vida da terra se continúa no céu. O rei seu amo, de-certo ja estaría agora reinando nun outro reino, para aló das nubes, abundante tamén en searas e cidades. O seu cavalo de batalla, as súas armas, os seus pages tiñan subido con éle as alturas. Os seus vasallos, que fosen morrendo, prontamente irían, nese reino celeste, retomar en torno d'ele a súa vasalage. E ela un día, por seu turno, remontaría nun raio de luz a habi-

tar o palacio do seu señor, e a fiar de novo o liño das súas túnicas, e a acender de novo a cazoleta dos seus perfumes; sería no céu como fora na terra, e feliz na súa servidume.

Todayia, tamén ela trema polo seu príncipesiño! Cantas veces, con éle pendurado do peito, pensava na súa fragilidade, na súa longa infancia, nos anos lentos que correrían antes que éle fose ao menos do tamaño de unha espada, e naquele tío cruel, de faz mais escura que a noite, e corazón mais escuro que a faz, famento do trono e espreitando de riba do seu roquedo entre os alfanges da súa horda! ¡Pobre príncipesiño da súa alma! Con unha ternura maior o apertava entón nos brazos. Mas se o seu fillo chalarava ao lado—era para éle que os seus brazos corrian con un ardor mais feliz. —se, na súa indigencia, nada tiña a récear da vida. Desgrazas, asaltos de sorte mala nunca poderían deixar mais despido das glorias e bens do mundo do que ja estaba alí no seu berce, baixo o pedazo de liño branco que resguardava a súa nudez. A existencia, na verdade, era para éle mais preciosa e digna de ser conservada que a do seu príncipe, porque ningún dos duros cuidados con que ela ennegrece a alma dos señores rozaría sequer a súa alma livre e simple de escravo. E, como se o amase mais por aquela humildade ditosa, cobría o seu corpiño gordo de beijos pesados e devoradores—dos beijos que ela facía ligeiros sobre as maus do seu príncipe.

No entanto, un grande temor enchía o palacio, onde agora reinaba unha muller entre mulleres. O bastardo, o home de rapina, que errava no cimo das serras, descera á planicie con a súa horda, e ja a través de casais e aldeas felices ia deixando un sulco de matanza e ruínas. As portas da cidade tiñan sido seguras con cadeias mais fortes. Nas atalaias ardían lumes mais altos. Mas á defensa faltaba disciplina viril. Unha roca non goberna como unha espada. Toda a nobreza fiel perecera na grande batalla. E a raíña desventurosa apenas sabia correr a cada instante ao berce do seu filliño e chorar sobre éle a súa fraqueza de viuda. Sô a ama leal parecía segura—como se os brazos en que estreitaba o seu príncipe fosen murallas de unha cidadela que ningunha audacia pode transpôr.

Orá unha noite, noite de silencio e de escuridade, indo ela a adormecer, ja despida, no seu catre, entre os seus dous meniños, adiviñou, mais que sintiu un curto rumor de ferro e de briga, longe, á entrada dos vergeis riais. Embrullada á presa nun pano, atirando os cabelos para atrás, escutón ansiosamente. Na terra areada, entre os jasmineiros, corrian pasos pesados e rudos. Despóis houvo un gemido, un corpo tombando molemente, sobre lages, como un fardo. Descerrón violentamente a cortina. E aló, ao fondo da galería, avistón homes, un claror de lanternas, brillos de armas... Nun relance todo comprendéu—o palacio sorprendido, o bastardo cruel vindo roubar, matar o seu príncipe! Entón, rápidamente, sen unha vacilación, unha dúbida, arrebatou o príncipe do seu berce de marfil... atirou-o para o pobre berce de verga—e tirando o seu fillo do berce servil, entre beijos desesperados; deitou-o no berce rial que cobriu con un brocado.

Bruscamente un home enorme, de faz flamejante, con un manto negro sobre a cota de malla, surgiu á porta da cámara, entre outros que erguían lanternas ollou—correu ao berce de marfil onde os brocados relucían, arrancou a crianza, o meniño, como se arranca unha bolsa de ouro, e abafando os seus gritos no maño, abalou furiosamente.

O príncipe dormía no seu novo berce. A ama ficara inmóvil no silencio e na treva.

Mas berros de alarme atroaron de repente o palacio. Polas janelas perpasou o longo flamejar das antorchas. Os patios resoaban con o bater das armas. E desgrefiada, cuasi nua, a raíña invadiu a cámara, entre as aias, gritando polo seu fillo! Ao avistar o berce de marfil, con as roupas desmanchadas, vacío, caiu sobre as lages, nun choro, despedazada. Entón calada, muito lenta, muito pálida, a ama descubriu o pobre berce de verga... O príncipe ala estava quieto, adormecido, nun soño que o facía sorrir, lle iluminaba a faz entre os seus cabelos de ouro. A mai caiu sobre o berce con un suspiro, como cai un corpo morto.

E nese instante un novo clamor abalou a galería de mármore. Era o capitán das guardas, a sua gente fiel. Nos seus clamores había, por iso, mais tristeza que triunfo. O bastardo morrera! Collido, ao fugir, entre o palacio e a cidadela, esmagado pola forte legión de arqueiros, sucumbira, éle e vinte da súa horda. O seu corpo alá ficara, con flechas no flanco, nunha poza de sangue. Mas alí dor sen nome. O corpiño tenro do príncipe alá ficara tamén, envolto nun manto, ja frío, roxo aínda das maus ferozes que o tiñan esganado! Así tumultuosamente lanzavan a nova cruel os homes de armas—cando a raíña, deslumbrada, con lágrimas entre risos, erguéu nos brazos para llo mostrar, o príncipe que despertara.

Foi un espanto, unha aclamación. ¿Quén o salvara? ¿Quén?... Alá estaba junta do berce de marfil vacío, muda e hirta, aquela que o salvara! Serva sublimemente leal! Fora ela que, para conservar a vida ao seu príncipe, mandara á morte o seu fillo... Entón, só entón, a mai ditosa, emergindo da súa alegría estática, abrazón apaixonadamente a mai dolorosa, e a beixón, e lle chamón irmá do seu corazón... E de entre aquel multitude que se apertava na galería veu unha nova ardente aclamación, con súplicas de que fose recompensada magnificamente a serva admiravel que salvara o rei e o reino.

Mas como? ¿Qué bolsas de ouro poden pagar un fillo? Entón un vello de casta noore, lembrou que ela fose levada ao tesouro rial, e escollese de entre esas riquezas, que eran como as maiores dos maiores tesouros da India, todas as que sen desexo apetecese.

A raíña tomou a man da serva. E sen que a súa faz de mármore perdese a rigidez, con un andar de morta, como nun soño, ela foi así conducida para a Cámara dos Tesouros. Señores, aias, homes de armas, seguían, nun respeito tan comovido que apenas se ouvía o rozar das sandalias nas lages. As espesas portas do Tesouro rolaron leutamente. E cando un servo destrancou as janelas, a luz da madrugada, ja clara e rósea, entrando polos gradeamentos de ferro, acendeu un maravilloso e faiscante incendio de ouro e pedrarias!

Do chao de roca até as sombrías abóbadas, por toda a cámara, relucían, escintilavan, refulgían os escudos de ouro, as armas marquetadas, os montóns de diamantes, as pilas de moedas, os longos fíos de pérolas, todas as riquezas daquele reino, acumuladas por cen reis durante vinte séculos. Un longo ah, lento e maravillado, pasou por sobre a turba que enmudecera. Despóis houbo un silencio ansioso. E no meio da cámara, envolta na refulgencia preciosa, a ama non se movía... Apenas os seus ollos, brillantes e secos, se tiñan erguido para aquele céu que, aló das gradas, se tingía de rosa e de ouro. Era alá, nese céu fresco de madrugada, que estava agora o seu meniño. Estava alá, e ja o sol se erguía, e era tarde, e o seu meniño

chorava de certo, e procurava o seu peito!... E enton a ama surriu e estendeu a mau. Todos seguían, sen respirar, aquele lento mover da súa mau aberta. ¿Qué joia maravillosa, que fio de diamantes, que puñado de rubis, ia ela es-coller?

A ama estendía a mau—e sobre un escabelo ao lado, entre un mollo de armas, agarróu un puñal. Era un puñal de un vello rei, todo cravejado de esmeraldas, e que valía unha provincia.

Agarrara o puñal, e con éle apertado fortemente na mau, apuntando para o céu, onde subían os primeiros raios do sol, encaróu a rainha, a multitude, e gritóu:

—Salvéi o meu príncipe, e agora vou dar de mamar ao meu fillo!

E cravóu o puñal no corazón.

Impresionista

ENTRÉI pol-o lado do Orzán na estrada de circunvalación. Fugindo do bulicio das gentes que se divertían, busquéi n'aquel lo-gar satisfacción pr'a miña i-alma.

A contemplación das augas serenas que barullaban ao meu ouvido segredos que eu quixen decifrar por un iluminismo interior, era para min satisfacción que contrastaba fragrantemente co'a impresión sofrida momentos antes; produto dos encontros que tivera con gentes despreocupadas que enchían as rúas céntricas da cidade, n'unha ansia de divertirse paseando en magotes e falando da vida allea.

Junto aquelas augas encontréi remedio pr'a miña agorafobia.

Puñase o sol que ja mergullado no mar deixaba atrás de sí no firmamento, un clarón dourado indicatibo d'un templo de felicidade, d'amore e de pas qu'estaba tan longe que só nas ás da imaginación o pensamento podía penetrar n'ele.

¡Oh pensamento humano cómo é felís cando soña! ¡Qué cousas tan grandes vél ¡Qué impresiós tan belas sentel

Aquelas augas metálicas eran tristes. A tristeza moitas veces dá tamén consolación e así aquel manto enorme e triste, producía unha sensación de consolo; era unha saudade de vida d'aló. Derradeira lembranza dos que van e non volven.

Por unha remeniscencia de vidas atrasadas, sentía recordos de seres que non coñecín mas que eu presentía que flotando n'aquelas augas foran a terras donde ficaran e desde donde derramaron vágoas de lembranza por este terruño.

Esas vágoas, reproducíndose, eran o mar que eu contemplaba e o resprandor do sol que ao longe se deitaba; era o templo que eles soñaron alcanzar, mas que non tocaron.

Caeu a noite. Todo estaba obscuro e o barulleiro mar de vágoas sollozaba comigo despedindo aqueles que na proa d'un trasatlántico que dobraba a torre d'Hércules, ían pra non mais volver.

FERNANDO OSSORIO.

Cruña, 24-8-1918.

GALICIA, INDA NON PESA ABONDO

O REDOR DUN ARTIGO DO "A B C"

O título de «O idioma e as rexións» saíu no *A B C* un artigo, no que se comenta tortamente o feito de que Cataluña e Valencia dean suvenióis ás escolas onde se ensina o valenciano e o catalán.

O *A B C* emprega os argumentos de sempre. Non temós nós porque combatilos unha vez mais.

Somente imos aporveitarnos dun dos so-

¡Atrás!

Soñando co-a groria e, por alcanzala, facendo proezas xamáis igoaladas ou trovas cantando que ninguén cantara, ou mistecos sonos levando na yalma, ou obras artísticas faguendo precraras, así van a vida cruzando con ansia o héroe que loita, o bardo que canta o asceta que reza, o artista que labra nos duros penedos palacios y-estatuas. E cando isa groria xa coidan lograda ou cando a dous dedos están d'alcanzala, decote hai quen, fero, seus impetus mata; quen os doces sonos l'arrinca da yalma, e da envexa cuspindo o veneno, lle dí estas palabras que como coitelos o firen: «¡¡Atrás!! ¡D'eiquí non se pasa!»

AVELINO RODRÍGUEZ ELÍAS.

fismas do colega, para opoñer un argumento favorable a Galicia.

O *A B C* non fala para nada da nosa terra naquele artigo. O *perigo* son os bascos, os cataláns e os valencianos. Os gallegos ¡malpocado! non rezan ante os povos da España con persoalidade propia. Seguimos sendo mansiños, tenros, humildiños, colonia do centro, ós ollos estranos. Non temos desexo de impôr o noso idioma. O que queira Castela, iso seremos sempre.

E, emporiso, vede si o noso direito ó reconecimento da persoalidade galega é forte, como o de ningunha outra nación ibérica, ou non.

«Un español—dice o *A B C*—se terá de sentir sempre mais estranxeiro en Hendaya que está ás nosas portas, mas onde se fala

francés, que na Argentina, a millares de kilómetros.»

E así de certo, pois o *A B C* asegúrao. Pero repare o colega: iso socederá con todos os españoles que non sejan gallegos. Porque os gallegos, co seu idioma que entenden todos, e que falan sempre as cinco sextas partes da terra, resultan moito menos estranxeiros do Miño para alá, que en coasi toda España. E aínda por razóns da lingua no Brasil e nas Antillas portuguesas e nas colonias todas da viciña Lusitania, sintense a eles mesmos millor que nas terras castelás.

Que fale, pois, canto queira o *A B C*, de Cataluña, Euskadi e Valencia. Nosoutros, os únicos da España donos dun idioma internacional que chegara axiña a falarse tanto como o castelán e que ademáis sirve millor que o castelán para a lírica, sendo mais doce e flexible—inda que calen no centro o noso valor—cando desejemos ser un povo libre, con maior razón que cataláns, bascos, etc., faremos que nas nosas escolas ensínese o gallego.

¿Non ven ja até os cegos o moito importante que é o cultivo do idioma?

Onde olledes un gallego culto que emprega o seu idioma, poderedes dicir que está ante vos un home libre: un aristócrata espiritoal. Un home que sabendo o que foi e o que é, cobiza ser algo mais que un pobre servo de outro povo no porvir histórico.

Gallegos: por dinidade falar a lingua da redenzón.

E non fagades como algús rexonalistas que empregan o idioma natural nos jornáes para tratar de cousas dos labregos, mas escriben en castelán de asuntos vilegos. Isto, como nada, é o peor rebaixamento da lingua. Isto se non fora torpeza, ficaría en crime.

O noso idioma para cousas finas, como antano. O noso idioma para todo. Mas, en todo caso, para as cousas ordinarias calquera outro.

NOVELAS, POEMAS E PEZAS TEATRAES

O CONCURSO DE "A NOSA TERRA..

ESTÁ apenas aberto o concurso de novelas curtas, poemas e obras dramáticas, e recibimos cartas nas que se nos dice que algús literatos de soa pensan mandar traballos.

As bases do concurso que publicamos neste boletín e nos jornaes da Cruña, díci-ránselle a cantos desejen conecelas.

O prazo sinalo findará o primeiro de Novembro.

PALAVRAS DUN ABADE GALLEGO

O xemplo de Portugal

UN abade, moito respetable e culto, que ten a súa fegresía, alá, beira do Miño, perto da fronteira portuguesa, escribeunos unhas liñas que terían de se coñecer en Madrid, para que logo falen o *ABC* e os mais jornaes *chunchineiros*.

Diceunos o bon abade: «Estámoslle tan fora do mundo, señor! E o peor é que mentres non acabemos co este fato de lampantís que en vez de repersentarnos e defendernos nos abrasan—e hai para tempo co agarrados que están—non teremos esperanza de trocar a postura.

Lémbrome daquela frase de Jaquin Costa: «non vai sendo negocio sentirse español.»

¿Por qué? Porque me fan reconecer os portugueses, meus veciños, que a súa nación está moitísimo mais adiantada e ben rexida que España.

E isto non é vergoñoso?

Haille que ver como están os servicios nacionaes e municipaes nestes povos da fronteira; comparalos cos nosos, é para fuxir aquí cen legoas.

Con dicire que eles teñen estradas, telégrafos, correo en todos os povos, inda que estes sejan de dúas casas, bos camiños, administración honrada, justicia seria, etc., farase conta da miña apreciación, pola que afirmo ficamos polo menos 25 anos retrasados do Portugal. ¡Que noxo! ¡Pobre Galicia!

Asín dice un crego formal e sabido. Inda diciría mais se tivera ouvido como nós ó Sr. Cambó, cando con él viñamos na tren a rentes da fronteira portuguesa, que á primeira ollada já había para decatarse de que a riqueza forestal na terra lusitana estaba mellor entendida que na España.

Galleguiños humildosíños, aplaudide a quenes chamándose rexonalistas dicen que Galicia non está nin estivo endexamais apreixada.

Lambede as mans dos que nos aldraxan e asoballan.

Hai patrioteiros que merecen paus

O NOVO REGLAMENTO D'AS IRMANDADES

JÁ está imprentado o novo Regulamento das «Irmandades da Fala» aprobado en Junta Gerál.

O novo Regulamento resultou un folletíño xeitosamente editado que já ténse remitido a todas as «Irmandades» da Terra, e ás da América e Portugal.

Os irmáns da Cruña que queiran ter un exemplar, poden recollelo gratis na Conserjería da Sociedade. Alí está á súa disposición.

Unha embora cordial

PARA a Juventude de Defensa de Vilagarcía.

Ela acaba de demostrar unha vez mais, canto espírito novo, canta cidadanía, canta forteza leva no seu seio.

Ela con os seus feitos ven dicindo que inda non son só de sapos os corazóns da mocidade.

Para ela o noso mais fondo e singelo agarimo.

Nun telegrama lle mandamos o noso entusiasmo e a nosa admiración.

¡Viva a Juventude de Defensa de Vilagarcía!

DE RAMÓN CABANILLAS

FOI N-UN VELLO JARDIN

Unha rosiña vermella abanéase, feliz

na punta d'unha roseira, gala do vello jardín.

Pasa un page do castelo, faille reverencia, e dí:

—Volve o Rei, cheio de gloria, d'un estranxeiro país:

A Raiña quer que o pago da vitoria sejas tí.

E a rosiña dille ó page:

—¡Non quero ir!

Entra unha moza garrida e branca como un xasmín:

—Vente conmigo a unha justa que a gloria vaite a cubrir.

Serás premio d'un troveiro que en tí bejaráme a mín.—

E a rosiña dille á moza:

—¡Non quero ir!

Chega un galán namorado que sospira e que lle dí:

—Quero que á nena que adoro lle contes o meu sufrir.

Daránche aroma os seus beizos e o seu seio camarín.—

E a rosiña dille ó mozo:

—¡Non quero ir!

Unha virxen do Señor falalle, pregando, así:

—Lévote, rosa vermella, n un altariño a locir.

Cando te murches, ó céu direita irás desde alí.—

E a rosiña dille á monja:

—¡Non quero ir!

Unha meniña enlutada chega, chorando, ó jardín.

—Terás vágoas por orvallo, terás salaios por brís.

Vou rezar por miña nai...

Rosiña, ¿tí queres vir?—

E a rosa lle dixó á nena:

—¡Lévame, lévame til

FOLLAS NOVAS

Unha conferencia de Rodríguez Elías

NOSO querido amigo e distinto colega e colaborador o notabre poeta, D. Avelino Rodríguez Elías, dou unha conferencia interesante no «Centro Castellano» de Vigo o 10 de Janeiro pasado.

Entón ja fixeran os jornaes unha gabanza justa da labor do noso amigo.

Agora acaba de imprentar aque a conferencia. Nela dice cousas moito proveitosas respecto a República do Paraguai.

D. Avelino Rodríguez Elías é Cónsul daquele país americano en Vigo.

Dámoslle a nosa embora por este novo traballo que é prova certa da súa fonda cultura e do seu grande talento.

«Da Terriña» (versos gallegos)

Na *Voz de Galicia*, fai poucas datas, limos unha impresión referinte a un novo libro de poesías gallegas, que leva o título que encabeza estas liñas, publicado na Habana, polo distinto xornalista Ramón Armada Teijeiro.

A impresión da *Voz* era de noso querido irman, o douto académico da Gallega e da academia da Historia, D. Francisco Tettamancy, a quen tanto debe a cultura da Terra.

Nós inda non limos o libro de Armada Teijeiro, mas tendo en conta a impresión autorizada do Sr. Tettamancy, facemos estas liñas para sinalar a aparición dun novo libro escrito no noso idioma.

UN NOVO COLEGA

NA cidade composteiana saiu un novo boletín.

Noméase *Terra Gallega*.

Publicarase cada dez días.

O primeiro número é interesante. Nêle vibra un ardente amor a Galicia. Está cheio de alma da mocidade. É como un trecho de céu estrelado, como buraco de azul, entre as névoas do desleigamento tan abundosas no noso chán.

Terra Gallega aparece escrito todo, inda a folla de anuncios también, no noso doce idioma.

Con este novo boletín, son catro os que saen feitos en gallego por acó. O noso, *A Xustiza*, de Villalba e *O Tio Marcos da Portela*.

Nunca, coidamos, se deu en Galicia cousa igoal.

E este un bô síntoma, dino de se contrastare con o feito de que haxa jornaes que chamándose galleguistas desboten no idioma das súas columnas.

Irmáns de *Terra Gallega*, ¡adiante!

Unha aperta e a nosa embôra.

Peneirando...

O fariseísmo está á orden do día. Mas os fariseus, já son abondo concedidos.

Os fariseus queren facer jornás galleguistas pero rechazando o idioma gallego, e adulando con laberquería ós homes do galleguismo.

Os fariseus queren defender a labregos e obreiros vilegos más antepôndo aos intereses destas clases traballadoras da nosa Terra, os intereses dos comerciantes vilegos que non sinten o galleguismo, e inda son negación do galleguismo, pero que poden deixar arranjar unhas tristes pesetiñas.

Os fariseus, chámanse católicos, pero lle non convén alardear de católicos por mor de engaiolar as isquerdas.

Os fariseus non queren loita rija, porque o conto é non alterar as digestións dos burguesiños que teñen a chave do caixón do pan. Pois contra os fariseus ergamos o látigo.

Hai que botalos do templo.

***

Temos perguntar na carteira que cenvermellarán a faz de algús peixes que andan polas rúas e polos campos con fachenda de austeridade.

Ja veremos se fai ou non a verdade libres ós homes.

***

El Noroeste, co que as sociedades agrarias poden estar agradecidas polo ben que defende os seus intereses na vergoñosa cuestión do millo, non contestou ás palabras singelas de Vila Ponte.

Contestan en troques, con cartas e telegramas de embora ô noso querido irmán, todos os galleguistas sinificados.

Hai «silencios» que matan.

LIT. E IMP. ROEL.-CORUÑA.

¡GUERRA AOS CALLOS!

Callos, sabañós e ollos de galo cúranse co

Bálsamo Oriental

Premiado con Medalia d'Ouro na Esposición de Buenos Aires

Fabricantes: Prudencio López e Fillo - Jerez. Repersentante: Manuel Sánchez - A Cruña.

De venta n'as boas Boticas

Gran H. Universal

Rúa da Reina (da Raiña), 21—LUGO

O MÁIS NOVO E O MILLOR

Ten carto de baño moderno. Dispón de teléfono (núm. 116) e de coche da casa pra todol-os trens.

O GRAN H. UNIVERSAL merece ser visitado

GRAN FONDA

Las Cuatro Naciones

San Andrés, 102.—A CRUÑA

O novo dono d'ista fonda, no seu deseio de mellorar o trato aos señores viaxeiros, fixo grandes reformas.

Xántase ben, e os precios están ô alcance de todos.

LA MODERNISTA

GRAN SALÓN DE BARBEIRÍA

— DE —

Ramos e Acea

San Andrés, 94-1.º—A CRUÑA

Estabrecimento de primeiro orde, dotado de estufa de desinfeición e todol-os aparatos higiénicos. Especialidade en lavados de cabeza, lociós e friciós de todas clases.

Nota: N'este estabrecimento atopará o público un servico permanente a cárgo dos seus propietarios, antigos dependentes das máis importantes peluqueirías d'esta capital.

IRMANS:

Probade o rico VIÑO LÁGRIMA, que sómente o vende

A Tacita de Prata

Rúa Galera, esquina á Fonte San Andrés

A CRUÑA

HOTEL CONTINENTAL

Castelar, 8 e Olmos, 28

O MELLOR SERVIDO

— DE —

M. Losada e Fillo

A CRUÑA

FRÁBICA MECÁNICA

::: DE CALZADO :::

— DE —

ANXEL SENRA

— DE —

RÚA XUAN FLÓREZ

Depósito: Cantón Grande, 15

A CRUÑA

Faise cárrago de toda cras de traballos gráficos, en imprenta, litografía e fotograbado, así coma sellos de caucho

A Papeleira Galega

FRÁBICA DE BOLSAS DE PAPEL DE TODAS CRAS

BARREIRA, 7

FOTOGABADO

A CRUÑA

Telef. 434

Os viños e coñas millores son os qu'eisporta a casa de PEDRO DOMECO, de Xerez da Fronteira, fundada en 1730. A casa máis antiga de Xerez.

O vermouh máis selecto de mundial e de reconecida sona é o CINZANO (Torino).

O Anís do Mono

é un eispréndido licore sin rival

Pra viños de mesa

non hai outros com'ós dos cosecheiros eisportadores Sres. R. LÓPEZ DE HEREDIA (Haro). Casa central: Pazo da Equitativa.—MADRID.

REPRESENTANTE EISCRUSIVO (matriculado) de todas istas marcas:

José C. Juncosa

Galera, 39 e 41-2.º piso.—A CRUÑA

FILLOS DE A. BARCELÓ (S. en C.)**MÁLAGA**

Cosecheiros, esportadores de viños seleitos da España, oxén, anisados, ron, coñac, etc.

Son os únicos donos das marcas de moito creto e sona chamadas

ANÍS DOUS MONOS**RON LA LUCÍE****OXÉN SUPERFINO**

Pra encargos, na Cruña, rúa do Orzán, 144

Automovilistas:

As mais fortes, millores e mais económicas cubertas, son as

PALMER

Depósito xeneral en Galicia.

Real, 20 -- A Cruña

NAZONALISMO GALLEGO

A NOSA AFIRMACION REXIONAL
(2.ª EDICION)

Libriño ben impreatado nos modernos talleres da «Voz de Galicia» con xuícios e opinións de Rodrigo Sanz Porteiro, Banet, Fontenla, Calvo, Casares, etc., por Antón Villar Ponte.

Véndese a 50 céntimos. — Os pedidos faránselle ó autor, no Rego d'Auga, 4-1.º — Cruña. — Os suscritores d'iste boletín poderán adquirilo á metade do prezo sinalado.

Fábrica de Gorras

— E —

SOMBREIRERÍA

DE

Lois Fernández Vieites

San Andrés, 69-71 — A CRUÑA

OBRAS PORTUGUESAS EN PORTUGUÉS

As millores de Eça de Queiroz, de Guerra Junqueiro, de Eugenio de Castro de Camões

Tamén as principais de autores galegos

Véndense n'a librería de P. CUE e .C.ª

Rúa Real, 49. — A CRUÑA

H. LA PALOMA

— DE —

Ramón Morandeira

Este espléndido establecemento, situado no mais céntrico da poboación, axeitado á altura dos millores da súa cras, conta con espazosas e aireadas habitazons, boa e abundante mesa, un servizo puntual i esmerado, e asistencia facultativa pol-o enxebre e renomado doutor A. Otero.

Fonte de San Antón, 20 - Santiago

LEUTORES:

Quen queira ter un traxe bóo e xeitoso, e que lle coste pouco diñeiro, qu'ó faga na xastaría de

Xosé Varela

CIRCO, 16-BAIXO — VIGO

MONTERO E COMPAÑÍA

Oficina técnica e almacén de venda:

Rúa de Emilio Castelar, 8

Depósitos:

Calle del Castillo, 12-LUGO

Direitor:

D. FERNANDO M. DOIZTÚA, *Inxeniero*

Venda e colocación de toda clase de máquinas agrícolas e industriais

Estudo de toda clase de proxectos e construcións

PRESUPOSTOS GRATIS

Sulfatos, semillas, carburo, benzol e bencina

Consultorio Médico-Quirúrxico**J. Lastres**

Consulta e tratamento d'as enfermidades en xeneral
ESPECIALIDADES

Pel, (incruso cáncer, lepra, lupus e úlceras atómicas).—Peito, Estómago, Anemia

Reumatismo, Artritis deformantes

Neuralgias, Arterio-esclorosis, Parálisis

Electroterapia, Aeroterapia, Sueroterapia, Análisis

RAYOS X

Gabinete Fisioterápico: Consultas de 10 a 12

Tratamentos á prezo e horas convencionaes

Non se fai asistencia os fogares

Praza d'Ourense, 2-1.º (esquiña a Picavía)

A CRUÑA

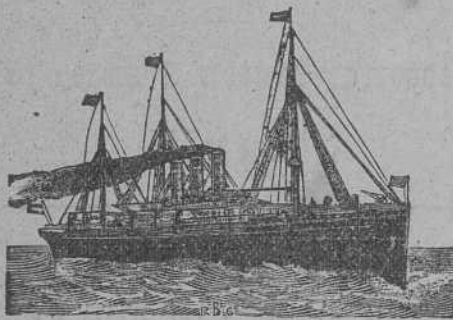
VIÑOS FINOS**RIOXA - MEDOC**

Felipe Ugalde - Haro

Concesionario en Galicia:

WALDO LOSADA - A CRUÑA

a nome de quen deben vir os pedidos da Rexión

COMPAGNIE GENERALE TRANSATLANTIQUE

VAPORES CORREOS DE GRAN VELOCIDADE

SERVICIOS DIREITOS DENDE O PORTO DA CRUÑA

LINEA DE HABANA E VERACRUS

Prezo en terceira â Habana	Ptas. 298'60
» » Veracrús.	» 313'60

Facilítanse billetes de ferrocarril da Habana a Santiago de Cuba pol-o prezo de Ptas. 35.

Os emigrantes e todol-os equipaxes, son levados a bordo por conta da Compañía.

Para toda elás d'informes sóbor de datas de saída, precios do pasaxe e tipos de flete, dirixirse ó seu Consignatario

D. Nicandro Fariña

Rúa de Compostela, esquina á Praza de Lugo

NOTA. — Quedan sin efecto total-as tarxetas de visita, pois non se deixa entrare a bordo.